

Curriculum vitae interiérové fontány pro čs. pavilon na EXPO 1958

1957- leden/únor

Prof. arch. Adolf Benš je jedním z autorů, vyzvaných k účasti v užších soutěžích pro interiér pavilonu Expo 58:

- na projekt řešení interiéru divadelního sálu pro Laternu Magiku
Interiér divadelního sálu pro čs. pavilon vyprojektovali hlavní architekti výstavního pavilonu, F. Cubr, J Hrubý a Z. Pokorný.
- na návrh velkého křišťálového lustru
Umístění křišťálového lustru v expozici bylo nakonec zamítnuto a lustr se ani neprojetoval.
- **na návrh skleněné fontány do interiéru výstavního pavilonu**
Toto zadání řešili společně v ateliéru architektury na VŠUP v Praze profesor Adolf Benš, jeho asistent architekt Jaroslav Kadlec a jeho tehdejší žena, malířka Dana Hlobilová.

1957 - březen, výběr z návrhů fontány

Výběrové komisi byly nakonec předloženy 4 návrhy bazénku s fontánou od autorského kolektivu Benš - Kadlec - Hlobilová. Dva návrhy, č. 1. a 2 byly od arch. A. Benše, zbývající dva, č. 3. a 4. navrhla D. Hlobilová. Komisí byl k realizaci vybrán návrh č. 3, tedy autorky Dany Hlobilové.

V původním a komisí k realizaci doporučeném návrhu fontány č. 3 uvažovala autorka o provedení dvou kovových stojanů se skleněnými mísami, většího a menšího, umístěným excentricky v oválném bazénu nepravidelného tvaru. Ale pro konečnou podobu fontány se autorský kolektiv rozhodl provést oválný bazén pouze s jedním, větším kovovým stojanem. Tento jediný, cca 230 cm vysoký stojan umístili do středu oválného bazénu.

1957 - projekt expozice skla

Autor prostorového řešení expozice skla, architekt Josef Saal, vymezil bazén s fontánou vůči dvěma dalším dominantním exponátům prostoru, barevné vitráži malíře Jana Kotíka a mozaikovému panelu Prof. Josefa Kaplického, nízkou prostorovou linií spirálovité stěny. Byla pokryta mozaikou a plynule přecházela do vysoké stěny s vestavěnou exponátovou vitrínou. Její barevné řešení navazovalo barevně na mozaiku bazénu a bylo opět od Dany Hlobilové.

Profesor Benš převzal supervizi nad celkovým provedením tohoto výtvarného objektu.

1957 - druhá polovina roku, příprava realizace

Samozřejmě, že pro realizaci fontány bylo nutné vytvořit technickou prováděcí dokumentaci. Na ní se převážnou mírou podílel architekt Jaroslav Kadlec za spolupráce a autorského dozoru Dany Hlobilové, která v té době byla jeho životní partnerkou. Byly nakresleny

konkrétní technické výkresy půdorysu a bokorysu fontány a autorka vytvořila kartony jejího barevného řešení a spirálovité vymezení mozaikové stěny v měřítku 1:2.

Stojan fontány byl podle nákresu nejprve vymodelován ve skutečné velikosti v hlíně a potom odlit do sádrové podoby za pomoci zkušených pracovníků na VŠUP. Organická podoba stojanu skvěle reflektovala měkké stromové linie. Jak svou nepravidelností trojúhelníkového profilu vzhůru směřujícího hlavního stvolu, tak i z něho vyrůstajícími čtyřmi kónickými postranními větvemi.

Tvary skleněných mís byly také modelovány z hlíny, odlity v sádře. Autoři si takto určili jejich optimální tvar a velikost. Profilace mís a jejich střední otvory, do kterých ústily vodní trysky z hlavních ramen i bočních ramének, byla řešena v závislosti na profilu kovového ústí trysky. Pro vyhovující profil dosednutí velké mísy na zakončení kovového ramene se autorka např. inspirovala ve své kuchyni tvarem středu formy na pečení bábovky.

1958 - leden / duben, realizace fontány

Pro výrobu fontány a bazénu byla investorem určena pražská Umělecká řemesla, doplňující skleněné mísy vyrobila sklárna Kavalier. Od ledna do dubna 1958 byly pod stálým autorským dozorem Dany Hlobilové vyráběny jednotlivé části fontány.

Kovový stojan prováděl nejzkušenější mistr kovoví výroby UŘ, pasířský mistr Leonard Beitler. Pro lehce kónický, sbíhavý a nepravidelně profilovaný stojan zvolil tombakový plech a jeho jednoduchý tvar vyklepával ručně na válcích. K němu byla stříbrem připájena všechna kovová ramena, která byla stáčená z ustřiženého kónusu plechu, poté vyplněná kalafunou a ohnutá do požadovaného tvaru. Po dohotovení byl tombakový plech vyleštěn na vysoký lesk, takže fontána výrazně zlatě zářila. Sám mistr Beitler prohlásil, že výroba stojanu fontány byla jeho životním "majstrštykem".

Zkouška funkčnosti fontány na zahradě mistra Leonarda Beitlera na Ořechovce.

Oválný bazén fontány vyráběla dílna Mozaiky UŘ v Praze na Letné. Skupina pod vedením mistra Hynka Kloudy prováděla mozaiku pro bazén. Pro základ bazénu byla zvolena odlehčená sendvičová konstrukce z tehdy moderní epoxydové pryskyřice, zpevněná kovovou drátěnou armaturou. Pro transport nesměl být bazén ani příliš těžký ani velký. Přesto byl bazén pro převoz do Bruselu rozdělen na dvě poloviny. Danou Hlobilovou navržená

barevnost mozaiky byla prováděna ze skleněných, ručně štípaných skleněných kaménků, mezi které byly vkládány kaménky se zatavenou zlatou fólií, symbolizující sluneční paprsky. Tentýž materiál byl použit pro mozaiku na spirálové stěně, kterou pracovníci mozaikářské dílny připravili v Praze a realizovali až po osazení bazénu s fontánou v pavilonu v Bruselu. Tam bylo na žádost profesora Kaplického odsekáno jméno D. Hlobilové ze stěny již hotového bazénu fontány a byl ponechán jen symbol - logo Uměleckých řemesel. Co k tomu dodat?

Kompletování fontány proběhlo zkušebně v Praze, definitivní dokončení bylo svěřeno týmu přímo v Bruselu. Na dokončený a osazený stojan fontány s oběhovým čerpadlem, ukrytém v dolní části nohy stojanu, byly nasazeny skleněné mísy. Ty byly vyrobeny podle připravených výkresů v ručním hutním provozu sklárny Růženín. Zde samotní hutní sklářští mistři vyřešili svými zkušenostmi optimální způsob propíchnutí otvorů v ještě vláčné sklovině velkých mís. Tím byl zajištěn plynulý přepad vody z pěti velkých mís do malých. Všechny mísy byly vyrobeny z lehce nažloutlé borosilikátové skloviny Simax, velké mísy o průměru 70 a malé 39 cm. Svými rozměry a váhou žhavé skloviny na sklářské píšťale byly zcela unikátní. Byly pro ně zhotoveny velké sklářské formy, vysoustružené ze dřeva ze staletých smrků.

1958 - Světová výstava Expo '58 v Bruselu - Bilance světa pro svět lidštější.

Československý výstavní pavilon spolu s restaurací Praha dosáhl na první poválečné světové výstavě výrazného úspěchu, získal nejvyšší ocenění, Zlatou hvězdu výstavy. Připomeňme si, že dále bylo ve velké světové konkurenci uděleno pavilonu, jeho interiéřům, expozicím a exponátům 56 velkých cen, 47 čestných diplomů, 36 zlatých, 17 stříbrných a 14 bronzových medailí. Mezi nimi byla oceněna čestným diplomem i skleněná, zurčením vody "zpívající" fontána. Autoři obdrželi medaili a diplom, který dlouhá léta visel v pracovně profesora Benše na VŠUP v Praze.

1959 - léto, další instalace v Moskvě

Interiéřová fontána byla instalována na reprezentativní výstavě Československého skla v Moskvě 1959, kde sklídila také velký úspěch. Světoznámý mim Ladislav Fialka ji využil přímo v prostoru expozice jako partnera ve své hrané etudě se skleněnými korály, které lovil ze skleněných mís fontány. Po skončení výstavy se po exponátech většinou slehla zem.

1964 - jaro, znovuobjevení fontány

Pracovníci Parku kultúry z Bratislavy náhle pozvali Danu Hlobilovou do svého skladiště v Mlynské Dolině, kde se v potůčku počaly objevovat skleněné mozaikové kostičky. V málo užívaném skladu se objevily zchátralé přepravní bedny s mozaikou. Nyní prorůstaly ostružiním a zvolna podléhaly zubu času. Skleněné mísy byly sice uloženy v dřevité vlně, ale dřevo obalu beden bylo takřka shnilé. Započalo hledání odpovídajícího umístění fontány.

1966 - léto, nová instalace v Nitře

Jedním z možných kandidátů pro nové umístění fontány se stala Nitra. Nejprve to měly být prostory nové vysoké školy, ale nakonec byla určena pro Galerii umění. Ta neměla vhodný interiéřový prostor, proto byl mozaikový bazén s fontánou umístěn do přilehlého parkového exteriéřu. Skleněné mísy musely být na zimu sundávány a plastika udržována odolávala nepříznivému počasí, padajícím větvím stromů až do poloviny 90. let.

1996 - únor, fontána je havarijní

Takřka po 30. letech byl shledán stav fontány jako havarijní a koncem roku 1995 byla určena k odpisu. Naštěstí galerie nabídla fontánu autorce, která si torzo kašny s poničeným mozaikovým bazénem nechala převézt do Prahy. Bazén mozaiky byl pro převoz rozříznut na 4 díly a složen ve Střešovicích na zahradu u vily rodiny Hlobilovy, spolu s kovovým stojanem a zbylými skleněnými mísami.

Dana Hlobilová s torzem fontány.

1998 - prosinec, připomenutí významu a slávy výstavy EXPO 58

Národní galerie ve Veletržním paláci připomíná výstavou "V rytmu atomu" již 40. výročí světového úspěchu čs.pavilonu a jeho výstavních interiérů s exponáty. Paní Dana Hlobilová zapůjčuje velkou barevnou fotografii fontány a konkrétní ukázkou bílé záclonoviny, vytvořené také pro tento pavilon.

2005 - květen, nabídka fontány muzeím

Autorka nabízí fontánu i s bazénem do státních sbírek. UPM odmítá s poukazem na malé prostory depozitu muzea. Národní technické muzeum projevuje zájem o převzetí poničené fontány i s bazénem a doprovodnou dokumentací pro svoji sbírku architektury.

Autorka přijímá naši nabídku a velkoryse se rozhodla darovat Národnímu technickému muzeu fontánu za podmínky, že se ji pokusíme uvést do původního stavu a najdeme pro ni důstojné místo v prostorách muzea. Bazén fontány je očištěn od letitého nánosů a je zjištěno, že byl od svého návratu do Prahy místními vandaly ještě více bezohledně poničen. Kovový stojan je díky agresivnímu pražskému ovzduší pokryt silnou patinou.

2005 - srpen, výstava torza fontány

Torzo fontány a bazénu se představují veřejnosti na výstavě v Makromolekulárním ústavu. V Praze na Petřínách. Díky této možnosti autorka představuje také dobovou dokumentaci a některé ze svých obrazů z cyklu Muzikantské zahrádky.

Po skončení výstavy bude exponát převezen do NTM, zařazen do sbírky muzea, které se pokusí o restaurování objektu.

2008 - restaurování fontány...